

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โลกของเราสามารถแบ่งออกเป็นส่วนต่างๆ ได้โดยอาศัยหลายเกณฑ์ที่แตกต่างกัน เช่น ความแตกต่างทางเชื้อชาติเผ่าพันธุ์ ความแตกต่างของระบบการเมืองการปกครอง หรือความแตกต่างของระดับความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจของแต่ละส่วน

นอกจากนี้เรายังสามารถแบ่งโลกด้วยเกณฑ์ของข้อมูลข่าวสารได้อีก อาทิ จำแนกโดยใช้ทิศทางการไหลของข้อมูลเป็นสำคัญ ในกรณีนี้เราจะได้โลกที่แบ่งออกเป็นสองกลุ่มตามข้อเสนอของ Galtung (1971 อ้างถึงใน Mowlana, 1986: 24) คือโลกส่วนที่เป็นกลุ่มศูนย์กลางของข้อมูลข่าวสารหรือสังคมนิยม (center) กับกลุ่มปริณิณชาติที่กระจายอยู่รอบๆ กลุ่มศูนย์กลาง (periphery) ในกลุ่มหลังนี้จะหมายถึงส่วนของสังคมที่อยู่ห่างจากข้อมูลข่าวสารและต้องขึ้นกับสังคมกลุ่มศูนย์กลางเป็น ผู้กระจายข่าวสาร หรือไหลข่าวสารมาให้ นอกจากนี้ Buijtenhuijs และ Baesjou (1974 อ้างถึงใน Mowlana, 1986: 25-26) ก็ได้เสนอว่าเราสามารถแบ่งโลกออกเป็นสองส่วนเช่นกันโดยพิจารณาจากการไหลของข้อมูลข่าวสาร ในทัศนะของ Buijtenhuijs และ Baesjou โลกจะประกอบด้วยโลกเหนือกับโลกใต้ โดยโลกเหนือหมายถึงประเทศพัฒนาแล้วซึ่งจะเป็นผู้ไหลข้อมูลข่าวสารไปสู่โลกใต้อันหมายถึงประเทศกำลังพัฒนา หรืออาจจะใช้เกณฑ์แบ่งด้วยปริมาณของข้อมูลข่าวสารที่ถือครองเป็นหลัก ในกรณีนี้โลกจะถูกแบ่งเป็นโลกส่วนที่ร่ำรวยข้อมูล (information-rich) กับโลกส่วนที่ขาดแคลนข้อมูล (information-poor) เมื่อนำผลที่ได้จากเกณฑ์ประการสุดท้ายไปเทียบกับเกณฑ์อื่นก็จะพบว่า โลกใต้ คือประเทศในกลุ่มปริณิณชาติ และเป็นกลุ่มเดียวกับประเทศที่กำลังพัฒนาในโลกที่สามนั่นเอง

ด้วยเหตุแห่งความแตกต่างอย่างเด่นชัดระหว่างผู้มีกับผู้ไม่มีข้อมูลจึงก่อให้เกิดการเรียกร้องจากโลกกลุ่มหลังในช่วงทศวรรษที่ 1970 ให้มีการจัดระเบียบข่าวสารโลกใหม่ (the new world information order) เนื่องจากกลุ่มผู้ไม่มีข้อมูล หรือกลุ่มขาดแคลนข้อมูลถึงเห็นถึงอิทธิพลและความสำคัญของข้อมูลข่าวสารที่มีส่วนในการพัฒนาประเทศและในขณะเดียวกันข้อมูลที่บิดเบือนสามารถสร้างภาพลักษณ์ที่เลวร้ายเกี่ยวกับตนเองให้ปรากฏต่อสายตาชาวโลกได้

กลุ่มประเทศในโลกที่สามหรือประเทศที่มีระดับความเจริญทางเศรษฐกิจต่ำเป็นแกนนำในการเรียกร้องครั้งสำคัญนี้ โดยมุ่งประเด็นว่าข่าวสารที่ไหลจากประเทศในโลกที่หนึ่งหรือประเทศที่มีระดับความเจริญทางเศรษฐกิจสูงมาสู่ประเทศในโลกที่สามจะมีปริมาณมากกว่าข่าวสารจากประเทศโลกที่สามที่ไหลไปสู่ประเทศโลกที่หนึ่ง และข่าวสารที่ประเทศโลกที่หนึ่งเสนอเกี่ยวกับประเทศโลกที่สามส่วนใหญ่เป็นไปในทิศทางลบและเป็นข่าวที่ถูกบิดเบือนไปจากข้อเท็จจริง

ข้อสังเกตและข้อเรียกร้องดังกล่าวกลายเป็นประเด็นที่มีการถกเถียงกันอย่างกว้างขวาง และมีนักวิชาการด้านการสื่อสารหลายคนสนับสนุนแนวคิดดังกล่าว อาทิ Masmoudi (1977 อ้างถึงใน Richstad และ Anderson, 1981: 77-96) เห็นด้วยว่าปริมาณข่าวในโลกที่เสนอโดยประเทศพัฒนาแล้วโลกที่หนึ่งแสดงความไม่สมดุลอย่างโจ่งแจ้ง (flagrant imbalance) ข่าวสารที่ไหลอยู่ในโลกประมาณ 80% เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในโลกที่พัฒนาแล้ว ขณะที่ข่าวซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับโลกที่กำลังพัฒนาถูกละเลยทั้งๆที่ประชากรในโลกที่กำลังพัฒนามีมากถึงสามในสี่ส่วนของประชากรโลก MacBride (1980: 36) กล่าวในทำนองเดียวกันว่าความไม่สมดุลที่เห็นเด่นชัดในการสื่อสารได้สนับสนุนความเห็นที่ว่า การไหลของข่าวสารโดยเสรี (free flow) ไม่ได้มีอะไรมากไปกว่าการไหลของข่าวสารทางเดียวเลย MacBride (1980: 145) ยังได้ตอกย้ำความไม่สมดุลในการไหลของข่าวสารระหว่างประเทศอีกว่า “ข่าวสารมีทิศทางการไหลจากเหนือมาใต้เป็นทางเดียว จึงยากที่จะเรียกมันว่าเป็นการแลกเปลี่ยนข่าวสาร เนื่องจากเป็นการไหลของข่าวสารที่ไม่สมดุลเอาเสียเลย”

นอกจากจะมีผู้สนับสนุนว่าข่าวสารที่ไหลจากโลกที่หนึ่งมาสู่โลกที่สามมีปริมาณไม่เท่าเทียมกันแล้ว ข้อสังเกตที่ว่าทิศทางข่าวเกี่ยวกับโลกที่สามมักจะถูกเสนอออกมาในเชิงลบก็ยังได้รับการขานรับจากนักวิชาการหลายท่าน อาทิ Reeves (1993: 102) แสดงทัศนะว่าข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโลกที่สามที่ปรากฏสู่สายตาของชาวโลกมักจะถูกเน้นไปในเรื่องความเปราะบางของสังคม ภาวะไร้เสถียรภาพ และปัญหาคอร์รัปชัน รวมทั้งมุ่งไปว่าปัญหาความคิดพลาต และความถลำหลังทางเศรษฐกิจของประเทศโลกที่สามมีสาเหตุมาจากความล้มเหลวภายในประเทศมากกว่าจะระบุว่ามีสาเหตุมาจากแรงกดดันหรือการตกอยู่ใต้อำนาจของจักรวรรดินิยมตะวันตก

มีคำถามที่น่าสนใจตามมาว่า อะไร (what) หรือใคร (who) ที่มีบทบาทสำคัญในความไม่สมดุลนี้ ในช่วงเดียวกันกับที่มีเสียงวิพากษ์วิจารณ์จากโลกที่สามก็เริ่มมีแนวความคิดหนึ่งซึ่งปรากฏในเอกสารของคณะกรรมการการศึกษาเรื่องการสื่อสารขององค์การ UNESCO ว่าสาเหตุของความไม่สมดุลหรือความถลำเชิงในการไหลของข่าวสารระหว่างประเทศเกิดจากสำนักข่าวข้ามชาติขนาดใหญ่ (transnational news agencies) ที่รู้จักกันในนามว่า Big four อันประกอบไปด้วย สำนักข่าว Associated

Press (AP) มีสำนักงานใหญ่ในกรุงนิวยอร์ก สำนักข่าว Reuters มีสำนักงานใหญ่ในกรุงลอนดอน สำนักข่าว Agence France-Presse (AFP) มีสำนักงานใหญ่ในกรุงปารีส และสำนักข่าว United Press International (UPI) มีสำนักงานใหญ่ในกรุงนิวยอร์ก เนื่องจากสำนักข่าวข้ามชาติมีศักยภาพและประสิทธิภาพสูงในการรวบรวมข่าวและกระจายข่าวไปทั่วโลกจนถึงได้ว่าสำนักข่าวข้ามชาติเป็นหัวใจและเส้นเลือดหลักในการสืบคิดข่าวและไหลเวียนข่าวในระบบข่าวสารของโลก Boyd-Barrett (1980: 15) ได้กล่าวสนับสนุนอิทธิพลในการนำเสนอข่าวของสำนักข่าวข้ามชาติเหล่านี้โดยกล่าวว่ามิหนำซ้ำมีหนังสือพิมพ์เพียงไม่เกิน 24 ฉบับในโลกที่สามารถเสนอเหตุการณ์จากทั่วโลกโดยไม่ต้องพึ่งพาข่าวจาก Big four

สำนักข่าวข้ามชาติขนาดใหญ่เหล่านี้จึงทำหน้าที่เสมือนผู้เฝ้าประตูข่าวสาร (gatekeeper) และคัดเลือกว่าสิ่งใดจะเป็นข่าวสิ่งใดไม่เป็นข่าว สอดคล้องกับคำกล่าวของ MacBride (1980: 145) ที่ว่าสำนักข่าวข้ามชาติแทบจะเรียกได้ว่าเป็นผู้ควบคุมการไหลและแพร่กระจายข่าวสารของโลกแบบเบ็ดเสร็จ ข่าวสารที่ประชากรในโลกได้รับกว่า 80% ถูกผลิตและส่งมาจากลอนดอน ปารีส และ นิวยอร์ก

นอกจาก Big four จะถูกโจมตีด้วยข้อหาเป็นเหตุแห่งความไม่สมดุลในการรายงานข่าวระหว่างประเทศและเป็นผู้เฝ้าประตูข่าวสารที่มีอคติแบบตะวันตกแล้ว ยังมีผู้วิจารณ์ว่าสำนักข่าวซึ่งมีอิทธิพลและทรัพยากรมหาศาล ละเลยที่จะรายงานข่าวเพื่อการพัฒนา (development news) ซึ่งเชื่อว่ามีส่วนส่งเสริมกระบวนการพัฒนาในโลกที่สาม Mowlana (1986: 32) กล่าวว่าข่าวเกี่ยวกับโลกที่สามที่เสนอโดยสำนักข่าวข้ามชาติส่วนใหญ่จะเป็นข่าวที่มีจุดเน้นไปที่ความรุนแรงความขัดแย้งมากกว่าจะมุ่งไปที่ข่าวการพัฒนาหรือข่าวสารด้านการศึกษา สอดคล้องกับความเห็นของ Stevenson (1988: 13) ซึ่งระบุว่า Big four ให้ความเวลาเพียงเล็กน้อยที่จะมาสนใจข่าวเพื่อการพัฒนา ส่วน Tatarian (1978) ก็มีความเห็นสอดคล้องกัน โดยกล่าวว่าสำนักข่าวหลัก 4 แห่งซึ่งมีแหล่งกำเนิดในประเทศตะวันตกและเป็นผู้ผลิตข่าวรวมทั้งข้อมูลรายสำคัญของโลก ได้ให้ความสนใจกับข่าวความล้มเหลวของประเทศกำลังพัฒนามากกว่าจะรายงานผลความสำเร็จของประเทศเหล่านี้

เป็นเรื่องน่าสนใจศึกษาว่า ปัจจุบันสำนักข่าวข้ามชาติกำลังทำอะไรอยู่ในประเทศโลกที่สาม มุ่งเสนอข่าวแง่ลบ สนใจแต่ความการเมือง อาชญากรรม ความขัดแย้งในกองทัพ หรือ ภัยธรรมชาติมากกว่าจะใส่ใจข่าวเพื่อการพัฒนาจริงหรือไม่ ประเด็นปัญหาดังกล่าวเป็นแรงผลักดันสำคัญให้เกิดงานวิจัยชิ้นนี้ เพื่อตอบคำถามว่าสำนักข่าวข้ามชาติเลือกเสนอข่าวใดบ้างเกี่ยวกับประเทศโลกที่สาม และเน้นเสนอข่าวเชิงลบ ละเลยการนำเสนอข่าวเพื่อการพัฒนาจริงหรือไม่

หากผลการวิจัยสรุปว่าข้อกล่าวหาทั้งหมดเป็นจริง ก็จะสนับสนุนคำวิพากษ์วิจารณ์การทำหน้าที่ของสำนักข่าวข้ามชาติและสนับสนุนแนวคิดของนักวิชาการหลายท่านที่ระบุว่าประเทศโลกที่สามจำเป็นต้องพึ่งพาตนเองในเรื่องการเสนอข่าวเพื่อการพัฒนาโดยไม่อาจหวังข่าวลักษณะดังกล่าวจากสำนักข่าวข้ามชาติได้ แต่หากผลการวิจัยสรุปว่าสำนักข่าวข้ามชาติมิได้มุ่งเน้นแต่ข่าวเชิงลบและยังคงให้ความสำคัญกับข่าวพัฒนาในประเทศโลกที่สาม ก็อาจจะกล่าวได้เช่นกันว่าผลแห่งข้อเรียกร้องให้มีการจัดระเบียบข่าวสารโลกใหม่กำลังได้รับการตอบสนองเพิ่มขึ้นจากโลกตะวันตก หรืออาจจะกล่าวได้ว่าการให้คุณค่าข่าวตามแบบฉบับตะวันตกที่เน้นข่าวเชิงลบเกี่ยวกับโลกที่สามกำลังมีทิศทางเปลี่ยนแปลงไป

ประเทศไทยถือว่าเป็นหนึ่งในบรรดาหลายประเทศที่จัดอยู่ในกลุ่มประเทศโลกที่สามตามคำจำกัดความของ Wilson (1995: 61) ที่ระบุว่าชาติในโลกที่สามประกอบไปด้วยชาติในทวีปอเมริกาใต้ ทวีปแอฟริกา ชาติในกลุ่มตะวันออกกลาง และเอเชีย ยกเว้นญี่ปุ่น

ในประเทศไทยมีสำนักข่าวข้ามชาติเข้ามาเปิดสำนักงานเพื่อรายงานข่าวเกี่ยวกับประเทศไทยไปยังผู้อ่านทั่วโลกหลายสำนักข่าว อย่างไรก็ตามยังมีงานวิจัยจำนวนไม่มากนักที่ศึกษาถึงประเภทของข่าวและทิศทางของการเสนอข่าวเกี่ยวกับประเทศไทยของสำนักข่าวข้ามชาติ ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้จึงมุ่งเน้นศึกษาเรื่องการเสนอข่าวของสำนักข่าวข้ามชาติในประเทศไทย ซึ่งถือเป็นตัวแทนหนึ่งของประเทศในโลกที่สามและผลที่ได้จากการวิจัยเชื่อว่าจะสามารถใช้เป็นข้อมูลอันมีประโยชน์ต่อประเทศของเรา

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาประเภทของข่าวเกี่ยวกับประเทศไทยที่สำนักข่าวข้ามชาตินำเสนอ
2. เพื่อศึกษาทิศทางในการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับประเทศไทยของสำนักข่าวข้ามชาติ
3. เพื่อศึกษาการนำเสนอข่าวเพื่อการพัฒนาในประเทศไทยของสำนักข่าวข้ามชาติ
4. เพื่อศึกษาการใช้แหล่งข่าวในการเสนอข่าวเกี่ยวกับประเทศไทยของสำนักข่าว

ข้ามชาติ

ปัญหานำการวิจัย

1. สำนักข่าวข้ามชาติเลือกเสนอข่าวประเภทใดบ้างเกี่ยวกับประเทศไทย
2. สำนักข่าวข้ามชาติมีทิศทางการเสนอข่าวเกี่ยวกับประเทศไทยอย่างไร
3. สำนักข่าวข้ามชาตินำเสนอข่าวเพื่อการพัฒนาในประเทศไทยบ้างหรือไม่

อย่างน้อยเพียงใด

4. สำนักข่าวข้ามชาติเลือกใช้แหล่งข่าวใดบ้าง ในการเสนอข่าวเกี่ยวกับประเทศไทย

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยเรื่องการนำเสนอข่าวด้านการพัฒนาในประเทศไทยของสำนักข่าวข้ามชาติครั้งนี้ ขอบเขตของการวิจัยโดยเลือกสำนักข่าวข้ามชาติสองแห่งในกลุ่ม Big four คือสำนักข่าว Reuters และ สำนักข่าว AP ขึ้นมาศึกษาเท่านั้น เนื่องจากเป็นสำนักข่าวที่มีความโดดเด่นที่สุดของโลกในขณะนี้ Tunstall (1992, vol 42) กล่าวว่าปัจจุบันสำนักข่าวที่มีความโดดเด่นที่สุดในระบบการส่งข่าวสารของโลกคือ Reuters และ AP ขณะที่ UPI และ AFP ได้ลดความสำคัญลงไปและมีอัตราการเติบโตที่เชื่องช้าลง ในทางกลับกันสำนักข่าวสองแห่งแรกยังคงเติบโตอย่างรวดเร็วและเข้มแข็งและเป็นกลจักรสำคัญในการเป็นผู้กำหนดประเด็นข่าว (agenda-setters) ให้แก่สื่อมวลชนอื่นๆทั่วโลก ดังนั้นในงานวิจัยจึงเลือกวิเคราะห์การเสนอข่าวของสำนักข่าว Reuters และสำนักข่าว AP

หัวข้อและเนื้อหาข่าวที่สำนักข่าว Reuters และสำนักข่าว AP นำเสนอเกี่ยวกับประเทศไทยจะทำการวิเคราะห์เฉพาะข่าวที่ถูกส่งออกจากสำนักงานของ Reuters และ AP ประจำประเทศไทยเท่านั้นไม่วิเคราะห์รวมถึงข่าวเกี่ยวกับประเทศไทยที่อาจถูกผลิตหรือส่งออกจากสำนักงานในประเทศอื่นๆ เนื้อหาที่นำมาวิเคราะห์จะรวมทั้งส่วนที่เป็นข่าว และส่วนที่เป็นข้อเขียนแสดงความคิดเห็น เช่นบทวิเคราะห์ บทสัมภาษณ์ แต่จะไม่รวมข่าวที่เป็นการรายงานอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราและภาวะหุ้นรายวัน รวมทั้งไม่ศึกษาข่าวที่เป็นการสรุปข่าวจากหนังสือพิมพ์ในประเทศไทย (press digest) แต่หากการรายงานข่าวโดยอ้างอิงหนังสือพิมพ์ในประเทศไทยนั้น มีลักษณะที่เขียนเป็นข่าวข่าวนี้อาจครบถ้วนไม่ได้สรุปแต่เฉพาะพาดหัวข่าว ให้นำเข้ามาศึกษาด้วย

การวิจัยครั้งนี้มีช่วงเวลาในการวิเคราะห์เนื้อหา ระหว่างวันที่ 1 สิงหาคม 2541 ถึงวันที่ 30 กันยายน 2541 โดยเลือกวิเคราะห์ข่าวเฉพาะวันที่เป็นเลขคู่ในเดือนสิงหาคม และวันที่เป็นเลขคู่ในเดือน

กันยายนเพื่อให้หัวข้อข่าวมีความกระจายและเพื่อหลีกเลี่ยงการเสนอข่าวที่มีเนื้อหาซ้ำกันหรือใกล้เคียงกันในวันที่อยู่ถัดไป

ข้อจำกัดการวิจัย

งานวิจัยชิ้นนี้กำหนดศึกษาข่าวของสำนักข่าว Reuters และ AP ไม่ได้ศึกษารวมถึงสำนักข่าวข้ามชาติอื่นเช่น UPI หรือ AFP แม้จะได้รับความเชื่อมั่นว่าเป็นสำนักข่าวใหญ่และทรงอิทธิพลที่สุดก็อาจไม่สามารถสรุปให้เป็นตัวแทนของสำนักข่าวข้ามชาติทั้งหมดอย่างแท้จริง และงานวิจัยนี้เลือกศึกษาประเทศในโลกที่สามจำเพาะประเทศไทยประเทศเดียวเท่านั้นอาจไม่สามารถสรุปให้เป็นตัวแทนประเทศโลกที่สามทั้งหมดอย่างแท้จริง เพียงสามารถสรุปรูปแบบการเสนอข่าวของสำนักข่าวข้ามชาติสองแห่งคือ Reuters และ AP เกี่ยวกับประเทศไทยซึ่งเป็นหนึ่งในบรรดาประเทศโลกที่สามเท่านั้น

นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยให้นิยามสำหรับคำต่างๆดังนี้

การวิเคราะห์เนื้อหา เป็นเทคนิคการวิจัยอย่างหนึ่งซึ่งใช้อธิบายเนื้อหาของสารที่ประจักษ์ชัดออกมาอย่างเป็นวัตถุวิสัย เป็นระบบ และเป็นเชิงปริมาณ

สำนักข่าวข้ามชาติ เป็นองค์กรที่มีขอบข่ายให้บริการข่าวทั่วโลก สามารถรายงานเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ทั่วโลกได้อย่างรวดเร็ว มีสำนักงานตั้งขึ้นกระจายทั่วโลกเพื่อรวบรวมข่าว การส่งข่าวใช้ระบบ computer online ให้แก่ลูกค้าหรือสมาชิก ซึ่งประกอบไปด้วยกลุ่มธุรกิจ หน่วยงานรัฐ ธนาคาร และสื่อมวลชนแขนงต่างๆ ในที่นี้สำนักข่าวข้ามชาติให้หมายถึงสำนักข่าว Reuters และสำนักข่าว AP

ประเทศโลกที่สาม หมายถึงประเทศที่มีอัตราการผลิตทางเศรษฐกิจต่ำ ซึ่งกระจายอยู่ในภูมิภาคอเมริกาใต้ แอฟริกา ตะวันออกกลางและเอเชีย ในที่นี้ประเทศโลกที่สามให้หมายถึงประเทศไทย

การนำเสนอข่าว หมายถึงการเสนอข่าวที่เขียนสมบูรณ์แล้วเสนอให้แก่ผู้อ่านตามประเภทของสื่อ เช่นการตีพิมพ์ลงในหน้าหนังสือพิมพ์ การประกาศข่าวในสถานีโทรทัศน์ เป็นต้น ในที่นี้ให้หมายถึงการที่ข่าวชิ้นนั้นปรากฏอยู่บนหน้าจอคอมพิวเตอร์ซึ่งเผยแพร่ให้กับผู้รับบริการข่าวของสำนักข่าว Reuters และสำนักข่าว AP

ข่าว หมายถึงรายงานเหตุการณ์หรือข้อเท็จจริงที่น่าสนใจจำแนกเป็น 18 ประเภทได้แก่ ข่าวการเมือง ข่าวการทหารและการป้องกันประเทศ ข่าวเศรษฐกิจ ข่าวความช่วยเหลือระหว่างประเทศ ข่าวกิจกรรมทางการทูตความสัมพันธ์และการเมืองระหว่างประเทศ ข่าวอาชญากรรมและกิจกรรมของตำรวจ ข่าวความไม่สงบในสังคม ข่าวเครื่องบินตกและอุบัติเหตุต่างๆ ข่าวภัยธรรมชาติ ข่าวสิ่งแวดล้อม ระบบนิเวศน์และมลภาวะ ข่าวปัญหาสังคม ข่าวศิลปวัฒนธรรมบันเทิง การศึกษาและการท่องเที่ยว ข่าวศาสนา ข่าวกีฬา ข่าววิทยาศาสตร์และการแพทย์ ข่าวสาธารณสุขและสวัสดิการของประชาชน ข่าวเรื่องเรื่อารมณ์ และข่าวอื่นๆ ในที่นี้ให้หมายถึงข่าวที่รายงานเกี่ยวกับประเทศไทยโดยสำนักข่าว Reuters และสำนักข่าว AP

ข่าวการเมือง หมายถึงข่าวเกี่ยวกับกิจกรรมของรัฐบาล ฝ่ายค้าน ข้าราชการ องค์กรของรัฐ อาทิ ข่าวการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง การอภิปราย การโจมตี การตัดสินใจของรัฐบาล การบริหารงานของรัฐบาล

ข่าวความไม่สงบในสังคม หมายถึงข่าวเกี่ยวกับการประท้วง จลาจล ชุมนุม เดินขบวนเรียกร้องต่างๆ ปัญหาระหว่างชุมชน เชื้อชาติ การข่มขู่เพื่อให้เกิดความไม่สงบในสังคม เช่นข่าวว่างระเบิด ข่าวการประท้วงของกลุ่มเกษตรกร

ข่าวภัยธรรมชาติ หมายถึงข่าวเกี่ยวกับน้ำท่วม ความแห้งแล้ง วัตภัย แผ่นดินไหว แผ่นดินทรุด ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นเองโดยธรรมชาติ

ข่าวอาชญากรรมและกิจกรรมของตำรวจ หมายถึงข่าวเกี่ยวกับอาชญากรรมทั่วไป เช่นการลักพาตัว ลักทรัพย์ ฆาตกรรม การลักลอบเข้าเมือง การค้าสิ่งผิดกฎหมาย กระบวนการพิจารณาของศาล การลงโทษผู้กระทำผิด การฟ้องร้องเรียกค่าเสียหาย

ข่าวเพื่อการพัฒนา หมายถึงข่าวที่ช่วยปรับปรุงคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดีขึ้นโดยการให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต เช่นข่าวสารเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพ ข่าวสารที่จูงใจให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสภาพชีวิตให้ดีขึ้น อาทิ ข่าวสารเรื่องการศึกษา การเปิดอบรมวิชาชีพ ข่าวสารเรื่องกฎหมายแรงงานและสวัสดิการที่ประชาชนพึงได้รับจากรัฐ ข่าวมีลักษณะของการเสนอกระบวนการพัฒนา วิพากษ์วิจารณ์โครงการพัฒนา เสนอผลกระทบที่จะมีต่อประชาชนและผลสัมฤทธิ์ของโครงการ นำเสนอความต้องการของประชาชนและให้ข้อมูลพื้นฐานแก่ประชาชน โดยข่าวเพื่อการพัฒนาในที่นี้จะหมายถึงข่าวที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับ สาธารณูปโภคสิ่งอำนวยความสะดวก การศึกษา สุขภาพอนามัย การเกษตร แรงงานและการจ้างงาน การอุตสาหกรรม วัฒนธรรม การสื่อสารคมนาคมขนส่ง การพลังงาน ประชากรและการอพยพย้ายถิ่น และสภาพแวดล้อม ข่าวที่มีเนื้อหาตรงกับ 11 ประเภท ข้างต้น แต่ไม่ได้ช่วยปรับปรุงคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น และไม่มีคุณลักษณะของข่าวเพื่อพัฒนาที่ได้อธิบายถึง จะไม่ถือว่าเป็นข่าวเพื่อการพัฒนา

ข่าวที่ไม่มีเนื้อหาเพื่อการพัฒนา หมายถึงข่าวเหตุการณ์ทั่วไป เช่นข่าวการเมือง ข่าวอุบัติเหตุภัยธรรมชาติ ข่าวกิจกรรมของตำรวจ เนื้อหาในข่าวไม่ได้ให้ข้อมูลแก่ประชาชนที่จะช่วยเปลี่ยนแปลงชีวิตให้ดีขึ้น ไม่ได้ช่วยกระตุ้นหรือสนับสนุนให้เกิดการปรับปรุงคุณภาพชีวิต เป็นการรายงานข่าวไปตามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

ทิศทางของข่าว หมายถึงภาพโดยรวมของเนื้อข่าวที่เมื่อผู้อ่านได้อ่านข่าวนั้นแล้วก่อให้เกิดความรู้สึกต่อบุคคลที่เป็นข่าว สถานที่เกิดข่าว หรือสถานการณ์ในข่าวเป็น 3 ทิศทางคือ รู้สึกพึงใจ ยินดี สนับสนุนบุคคล สถานที่ หรือเหตุการณ์นั้น ทิศทางข่าวยังหมายถึงการคาดการณ์ของผู้อ่านต่อบุคคล สถานที่ และเหตุการณ์ที่เป็นข่าวว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงเช่นไรในอนาคต ระหว่างเปลี่ยนแปลงไปในทางดีขึ้น เปลี่ยนแปลงไปในทางเลวลง หรือไม่สามารถคาดการณ์ได้อย่างชัดเจนว่าจะเปลี่ยนแปลงในทางใด ทิศทางของข่าวในที่นี้แบ่งเป็น 3 ทิศทาง ประกอบด้วย ข่าวเชิงบวก ข่าวเชิงลบ และข่าวเชิงเป็นกลาง

ข่าวเชิงบวก หมายถึงข่าวที่อ่านแล้วเกิดความรู้สึกโดยรวมว่าเป็นเรื่องที่ทำให้ผลในทางดีต่อบุคคลในข่าวหรือสถานที่ในข่าว ผู้อ่านสามารถคาดการณ์ได้ว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น แสดงถึงความก้าวหน้าร่วมมือ ช่วยเหลือ เห็นอกเห็นใจ พึงพอใจ เป็นสุข สมหวัง เช่นข่าวการได้ผลการค้าระหว่างประเทศ ข่าวการค้นพบยาชนิดใหม่ที่มีสรรพคุณในการรักษาโรค ข่าวการช่วยเหลือผู้ประสบอุบัติเหตุ ข่าวการบรรลุนโยบายข้อตกลงช่วยเหลือระหว่างประเทศหรือหน่วยงานต่างๆข่าวการออกกฎหมายฉบับใหม่ที่คุ้มครองผู้บริโภคมากขึ้น ข่าวการขยายตัวทางเศรษฐกิจ เป็นต้น

ข่าวเชิงลบ หมายถึงข่าวที่อ่านแล้วเกิดความรู้สึกโดยรวมว่าเป็นเรื่องที่ทำให้ผลในทางไม่ดีต่อบุคคลในข่าวหรือสถานที่ในข่าว ผู้อ่านสามารถคาดการณ์ได้ว่าจะเกิดการเปลี่ยนแปลงในทางเลวลงแสดงถึงความขัดแย้ง ล้มสลาย ฝืดคุดของ เจ็บปวดเป็นอันตราย เป็นทุกข์ เช่นข่าวอุบัติเหตุที่มีผู้เสียชีวิต ข่าวสงคราม ข่าวความขัดแย้งในคณะรัฐบาล ข่าวทุจริตคอร์รัปชัน ข่าวผู้ประกอบการธุรกิจขาดทุน ข่าวการปิดกิจการ ข่าวคนตกงาน เป็นต้น

ข่าวเชิงเป็นกลาง หมายถึงข่าวที่อ่านแล้วไม่มีลักษณะของการกระตุ้นอารมณ์ให้มีความรู้สึกไปในทางใดทางหนึ่งที่ชัดเจนระหว่างความไม่พอใจกับความพอใจ เป็นข่าวที่เสนอข้อเท็จจริงทั่วไปไม่ให้ความรู้สึกใดๆเป็นพิเศษแก่ผู้อ่าน ผู้อ่านไม่สามารถคาดการณ์ได้อย่างชัดเจนว่าบุคคลในข่าว สถานที่เกิดข่าว หรือเหตุการณ์ของข่าวจะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร ระหว่างดีขึ้นและเลวลง

แหล่งข่าว หมายถึงบุคคล กลุ่มบุคคล องค์กร หรือสถาบันที่ปรากฏเป็นผู้ให้ข้อมูลในข่าว เป็นบุคคลหรือสถาบันที่นักข่าวอ้างถึงในการเสนอข่าวว่าเป็นผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับเนื้อหาในข่าว ในที่นี้แหล่งข่าวจะหมายถึงบุคคล หรือกลุ่มคน 10 ประเภทประกอบด้วย แหล่งข่าวจากรัฐบาล แหล่งข่าวจากนักการเมืองที่ไม่ได้อยู่ในคณะรัฐบาล แหล่งข่าวจากเจ้าหน้าที่หรือองค์กรระหว่างประเทศ แหล่งข่าวข้าราชการ นักการทูต และพนักงานรัฐวิสาหกิจ แหล่งข่าวข้าราชการตำรวจและทหาร แหล่งข่าวนักการธนาคาร นักธุรกิจ แหล่งข่าวนักวิเคราะห์ ทั้งนักวิเคราะห์การเมือง นักวิเคราะห์ทางการทหาร และนักวิเคราะห์หุ้นการเงิน แหล่งข่าวจากสื่อมวลชน แหล่งข่าวนักกีฬา นักแสดง ประชาชนทั่วไป และแหล่งข่าวประเภทอื่นๆ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้เห็นการทำหน้าที่ของสำนักข่าวข้ามชาติในประเทศไทยซึ่งจัดเป็นประเทศในกลุ่มโลกที่สามว่ามีลักษณะของออกคติแบบตะวันตกในการรายงานข่าวตามคำวิพากษ์วิจารณ์และข้อวิตกกังวลของนักวิชาการด้านการสื่อสารจริงหรือไม่ ซึ่งหากเป็นเช่นนั้นจริงประเทศในโลกที่สามก็ควรจะหาแนวทางในการติดตามดูแลและแก้ไขการเสนอข่าวของสำนักข่าวเหล่านี้

2. เป็นข้อเสนอแนะให้แก่สื่อมวลชนและผู้เกี่ยวข้องกับการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้านการพัฒนาประเทศในประเทศไทยได้ตระหนักถึงภาระหน้าที่และความรับผิดชอบของตนต่อประชาชนมากขึ้น

3. เป็นแนวทางให้ผู้มีบทบาทในการให้ข้อมูลข่าวสารแก่สำนักข่าวข้ามชาติได้ตระหนักถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการให้ข้อมูลด้านลบ หรือข้อมูลที่ไม่ถูกต้องเกี่ยวกับประเทศ และเพื่อให้หน่วยงานที่รับผิดชอบเพิ่มความระมัดระวังในการดูแลมิให้ข้อมูลที่บิดเบือนกระจายไปสู่สายตาชาวโลกอย่างขาดการติดตามดูแล

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย